

Utbildningsinspektion i Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	6
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	12

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Fredrika Bremerskolan den 28 februari 2006 och Gamla Uppsala skola den 1 mars 2006. Den 19 april 2006 genomfördes ett avslutande besök där bl.a. rektor och skolledning intervjuades. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheterna genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheterna uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola intervjuades rektor, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i flertalet klasser och förde också informella samtal med elever och personal vid besöken i verksamheterna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Fredrika Bremerskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	24
Grundskola	204

Gamla Uppsala skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	25
Grundskola	162

Fredrika Bremerskolan byggdes 1975. Skolbyggnaden ligger omgiven av flerfamiljshus, både hyres- och bostadsrätter, vid Nyby centrum. Ungefär 40 procent av eleverna på skolan har invandrarbakgrund.

Gamla Uppsala skola består av flera träbyggnader, varav två med två plan, den äldsta från 1930-talet. Eleverna kommer från den omgivande landsbygden samt de omkringliggande villorna. Båda skolorna tillhör det nordöstra skolområdet i Uppsala kommun och har samma rektor.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola och av hur väl verksamheterna uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Resultaten avseende normer och värden bedöms av inspektörerna som mycket goda på Gamla Uppsala skola och som goda på Fredrika Bremerskolan. Båda skolorna har också ett bra värdegrundsarbete. Tillgång till personal med utbildning är bra på båda skolorna.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på inom följande områden:

- Samverkan mellan förskoleklass och grundskola bör förbättras på Fredrika Bremerskolan.
- Kunskapsresultaten, framförallt i svenska, vid Fredrika Bremerskolan måste förbättras.
- Båda skolorna bör följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen och i alla årskurser.
- I båda skolorna bör elevernas kunskap om målen i samtliga ämnen och elevernas inflytande över det egna lärandet förbättras.
- Arbetet med åtgärdsprogram bör ses över på såväl Fredrika Bremerskolan som Gamla Uppsala skola.
- Skolornas arbete med utvärdering och bedömning bör utvecklas. Exempelvis finns det behov av att ytterligare konkretisera de nationella målen på ett sådant sätt att det blir tydligt vilka kunskaper eleven ska ha utvecklat.

- Skolornas kvalitetsarbete och tillhörande kvalitetsredovisning bör genomgående förbättras för att skolorna på ett systematiskt sätt skall kunna utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen hos eleverna.
- Det pedagogiska ledarskapet bör förbättras så att skolorna som helhet kan nå de nationella målen och så att resultaten i verksamheterna bättre följs upp och utvärderas i förhållande till dem.
- Skolan måste erbjuda studiehandledning på modersmål för de elever som behöver detta.

Inspektörerna bedömer att nedan angiven brist snarast skall åtgärdas.

- Elevens val erbjuds inte i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Enligt läroplanen som även omfattar förskoleklassen skall skolan ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning. Skolan skall bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen. Lärarna skall sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Förskoleklassen på Fredrika Bremerskolan är fördelad på två grupper och har ett nära samarbete med årskurs 1 och 2 i grundskolan genom den s.k. ”barnskolan”. Det innebär att förskollärare, grundskollärare och fritidspedagog samarbetar kring eleverna. I de verksamhetsbesök inspektörerna gjort och utifrån intervjuer och samtal med personal och föräldrar bedömer inspektörerna att barnen i förskoleklassen ges mycket goda möjligheter till såväl lek- och rörelse, skapande verksamhet, som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp.

Även i Gamla Uppsala skola, där det finns en förskoleklass, är inspektörernas samlade bedömning att barnen ges möjligheter till såväl lek- och rörelse, skapande verksamhet, som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Enligt samstämmiga uppgifter från personal, skolläring och föräldrar förekommer dock ingen regelbunden samverkan mellan förskoleklassen och eleverna i grundskolan. Inspektörerna bedömer att barnens harmoniska och kunskapsmässiga utveckling samt deras nyfikenhet och lust att lära stimuleras på ett mycket bra sätt i förskoleklasserna vid Fredrika Bremerskolan. Inspektörerna gör även bedömningen att förskoleklassen vid Gamla Uppsala skola ger barnen goda möjligheter till såväl lek- och rörelse, skapande verksamhet, som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Inspektörerna bedömer dock att samverkan mellan förskoleklassen och grundskolan vid Gamla Uppsala skola bör utvecklas.

Resultaten på de nationella ämnesproven, för årskurs 5 år 2005 visar att ungefär 20 procent av elever i Fredrika Bremerskolan inte hade tillräckliga kunskaper i samtliga moment i engelska och matematik.

I svenska hade bara drygt hälften av eleverna uppnått målen i samtliga delmoment vid de nationella ämnesproven. Resultaten för år 2005 visar på en försämring i samtliga dessa tre ämnen jämfört med år 2004.

Tabell 1, Resultat vid de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska vid Fredrika Bremerskolan i årskurs 5 år 2002 till 2005. Andel (%) elever med tillräckliga kunskaper i samtliga moment.

	År 2002	År 2003	År 2004	År 2005
Engelska	89 %	70 %	97 %	83 %
Matematik	66 %	59 %	81 %	77 %
Svenska	42 %	51 %	94 %	53 %

Källa: Kvalitetsredovisning år 2005 för Fredrika Bremerskolan

Resultaten på de nationella ämnesproven, för årskurs 5 år 2005, visar att samtliga elever i Gamla Uppsala skola hade tillräckliga kunskaper i samtliga moment i engelska och svenska. I matematik hade 15 procent av eleverna inte uppnått målen i samtliga delmoment vid de nationella ämnesproven. Resultaten i engelska och svenska är de senaste åren genomgående mycket goda medan resultaten i matematik är något sämre jämfört med år 2004.

Tabell 2, Resultat vid de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska vid Gamla Uppsala skola i årskurs 5 år 2002 till 2005. Andel (%) elever med tillräckliga kunskaper i samtliga moment.

	År 2002	År 2003	År 2004	År 2005
Engelska	Ingen uppgift	91 %	100 %	100 %
Matematik	i.u	88 %	96 %	85 %
Svenska	i.u	91 %	100 %	100 %

Källa: Kvalitetsredovisning år 2005 för Gamla Uppsala skola

Resultaten på de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska i årskurs 5 vid Gamla Uppsala skola bedöms av inspektörerna som mycket goda. Resultaten vid de nationella ämnesproven vid Fredrika Bremerskolan, framförallt i svenska, är så låga att skolan måste vidta åtgärder för att förbättra dessa.

En samlad redovisning av elevers kunskapsutveckling i fler ämnen än svenska, engelska och matematik saknas på båda skolorna. Denna kunskap finns hos enskilda lärare och delges elever och föräldrar vid utvecklingssamtalen, men ligger inte till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. Som en konsekvens av detta är det enligt inspektörerna svårt att bedöma det totala resultatet.

Inspektionen visar att elevernas kunskap om målen för utbildningen är varierande på båda skolorna. Eleverna uppger att de nästan bara hör talas om målen i samband med utvecklingssamtalen. Inspektörerna vill framhålla att skolan kontinuerligt bör informera eleverna om målen för undervisningen.

I matematik, svenska och engelska har eleverna viss kännedom om mål och båda skolorna har också arbetat mer intensivt med att konkretisera målen i dessa ämnen. Överlag gör inspektörerna bedömningen att elevernas kunskap om målen bör förbättras på båda skolorna.

Normer och värden

Genom den s.k. trygghetsenkäten mäter skolorna elevernas trygghet. I kvalitetsredovisning för år 2005 framgår att kvalitetsmedelvärdet på trygghetsenkäten var 3,7 för Fredrika Bremerskolan och 3,8 för Gamla Uppsala skola. Detta på en skala där ett är lägsta värde och fyra är högsta värde.

Inspektörerna intryck är att skolmiljön på båda skolorna överlag är trygg, vilket såväl elever som föräldrar bekräftar. Efter observationer i undervisningssituationer finner dock inspektörerna vissa skillnader mellan skolorna beträffande klassrumsmiljön. I Gamla Uppsala skola är arbetsmiljön lugn och mycket trivsamt i samtliga klasser. I Fredrika Bremerskolan är arbetsmiljön överlag lugn och trivsamt i klassrummen, men det finns klasser/grupper där arbetsmiljön är lite stökig och ljudvolymen hög under lektionerna.

Enligt läroplanen skall skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. I detta avseende bedömer inspektörerna att mycket goda resultat uppnås i Gamla Uppsala skola medan resultaten i Fredrika Bremerskolan bedöms som goda.

Inspektionen visar att eleverna har inflytande och tar ansvar över verksamheten i stort på båda skolorna. Framförallt tycks inflytandet på såväl Fredrika Bremerskolan som Gamla Uppsala skola i form av klassråd och elevråd fungera bra. Elevernas inflytande över det egna lärandet är dock begränsat. Överlag anser eleverna på båda skolorna att läraren är den som bestämmer allt i klassrummet. Detta gäller såväl arbetssätt, arbetsformer som undervisningens innehåll. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över det egna lärandet bör förbättras på båda skolorna.

Sammanfattning

Kunskapsresultaten vid Gamla Uppsala skola är enligt inspektörernas bedömning goda till mycket goda i matematik, svenska och engelska. Verksamheten i förskoleklassen och undervisningen i de tidiga skolåren ger eleverna en god grund för fortsatt utbildning, men samverkan mellan förskoleklass och grundskola bör förbättras.

Även verksamheten i förskoleklassen och undervisningen i de tidiga skolåren vid Fredrika Bremerskolan ger eleverna en mycket god grund för fortsatt utbildning, men kunskapsresultaten, framförallt i svenska vid Fredrika Bremerskolan måste enligt inspektörernas bedömning förbättras.

För att kunna göra en samlad bedömning och analys av resultaten mot målen i de nationella kursplanerna bör såväl Fredrika Bremerskolan som Gamla Uppsala skola följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen.

Resultaten avseende normer och värden bedöms som mycket gott på Gamla Uppsala skola och som gott på Fredrika Bremerskolan. I båda skolorna bör emellertid elevernas kunskap om målen i samtliga ämnen och elevernas inflytande över det egna lärandet förbättras.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Elever på båda skolorna kan ge exempel på hur värdegrundsarbetet är utformat på skolorna och hur frågor kring exempelvis allas lika värde, jämställdhetsarbete samt det förebyggande arbetet mot kränkande behandling behandlas i undervisningen. Alla elever inspektörerna samtalat med anser även att lärarna vidtar åtgärder och tar upp konflikter elever emellan när det hänt något.

Det finns trivselregler för arbetet och samvaron på skolorna som enligt skolornas dokument tagits fram gemensamt av vuxna och elever. Dessa trivselregler är de elever som inspektörerna talat med till viss del införstådda med. På Gamla Uppsala skola har dock flera elever svårt att redogöra för dessa regler och på Fredrika Bremerskolan menar några elever att reglerna inte alltid efterlevs.

Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet på både Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola håller en god kvalitet. Undervisningen på båda skolorna ger utrymme för livsfrågor och etiska dilemman i den dagliga verksamheten. Inspektörerna bedömer dock att det är viktigt att de regler som tillämpas på skolorna väl förankras hos eleverna.

Skolornas handlingsprogram för arbetet mot kränkande behandling var okänt av elever på såväl Fredrika Bremerskolan som Gamla Uppsala skola. Vidare bör skolorna även ha rutiner för alla former av kränkande behandling och även för perspektivet om vuxna kränker barn. I detta sammanhang vill inspektörerna också påminna om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, som trädde i kraft den 1 april 2006 och som bl.a. innebär att alla skolor måste upprätta en likabehandlingsplan.

På Gamla Uppsala skola finns både ett skolråd och en föräldraförening med helt olika uppgifter. Föräldraföreningen anordnar företrädesvis aktiviteter och roliga inslag för barnen på skolan medan skolrådet i första hand engagerar sig i frågor som rör verksamheten på skolan. Det framkommer dock av intervjuer med såväl skolledning som vårdnadshavare att samverkan mellan skola och hem vid Gamla Uppsala skola i huvudsak handlar om materiella inköp och utformningen av skolgården, och även i viss utsträckning kring planeringen av aktiviteter på friluftsdagar.

På Fredrika Bremerskolan finns ingen föräldraförening eller motsvarande och enligt skolledningen finns endast ett fåtal intresserade vårdnadshavare

Inspektörerna bedömer att föräldrarna vid Gamla Uppsala skola ges goda möjligheter till inflytande, men att det kan finnas anledning att utveckla samarbetet så att skola och hem i större utsträckning tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet. På Fredrika Bremerskolan bör det skapas någon form av föräldrasamverkan för övergripande frågor i verksamheten.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Vid observationer och i intervjuer i inspektionen framgår att skolorna använder arbetssätt och arbetsformer som enligt inspektörerna väl överensstämmer med de kvalitetskrav som läroplanen anger. Temaarbeten förekommer på båda skolorna. Exempel på detta är vatten och medeltiden på Gamla Uppsala skola och teater samt astrologi på Fredrika Bremerskolan. Enligt samstämmiga uppgifter från eleverna är det dock lärarna som väljer tema. På båda skolorna framhåller eleverna också i stort sett genomgående att lärarna styr innehåll, val av arbetssätt och arbetsformer.

Enligt Lpo 94 kan eleverna genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Inspektörerna bedömer det som ett angeläget arbetsområde för båda skolorna att förbättra elevernas inflytande och möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I samtal med lärare och elevvårdande personal framkommer att skolorna har väl fungerande rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd och att eleverna också erbjuds stöd för att nå målen i framförallt svenska, engelska och matematik. Det faktum att en stor andel av eleverna vid Fredrika Bremerskolan inte når målen på de nationella ämnesproven, framförallt i svenska, föranleder dock inspektörerna att göra bedömningen att Fredrika Bremerskolan bättre bör följa upp och analysera insatta stödåtgärder för att sedan kunna vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Inspektörerna konstaterar att stödbehoven på skolorna är mycket olika, och att skolledningen därför omfördelat resurserna i syfte att öka måluppfyllelsen. Exempelvis är klasserna på Gamla Uppsala skola relativt stora med upp mot 30 elever i varje klass. På Fredrika Bremerskola är elevantalet i klasserna i flera fall under 20 elever i klassen.

På Fredrika Bremerskolan finns även ett samarbete med socialtjänsten där månatliga möten mellan skola och socialtjänst är ett forum för samverkan. I samtal med personal framkommer dock behov av kurator på Fredrika Bremerskolan särskilt med tanke på att flera elever enligt personalen har en social problematik som kräver expertkunskap och stöd.

För elever i behov av särskilt stöd skall enligt grundskoleförordningen åtgärdsprogram upprättas. På Gamla Uppsala skola har tre procent av eleverna åtgärdsprogram medan drygt var femte elev (21 procent) på Fredrika Bremerskolan har ett åtgärdsprogram. Kvaliteten på innehållet i åtgärdsprogrammen varierar och enligt inspektörerna finns även behov av att klargöra skillnaderna mellan åtgärdsprogram och individuella utvecklingsplaner. Inspektörerna bedömer att arbetet med åtgärdsprogram bör ses över såväl på Fredrika Bremerskolan som Gamla Uppsala skola.

På Fredrika Bremerskola är nästan 40 procent av eleverna berättigade till modersmålsundervisning. På Gamla Uppsala skola är det 10 procent. Enligt skolledningen har ingen elev för närvarande studiehandledning på modersmålet. Det finns dock enligt skolledningen elever som skulle behöva studiehandledning på modersmålet på Fredrika Bremerskolan.

I skolförfattningarna anges att en elev skall få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Enligt personal på Fredrika Bremerskolan har flera av eleverna med annat modersmål än svenska så bristfälliga kunskaper i det egna modersmålet att studiehandledning på modersmålet inte skulle vara ett stöd för eleven.

Inspektörerna bedömer att skolan i enlighet med författningarna måste undersöka och erbjuda studiehandledning till samtliga elever som är i behov av detta särskilda stöd. Framförallt Fredrika Bremerskolan måste därför vidta åtgärder så att behoven av studiehandledning på modersmålet dels identifieras, dels tillgodoses för de elever som bedöms behöva detta.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Både läroplanen och de nationella kursplanerna skall ligga till grund för planeringen av undervisningen och i bedömningen av elevernas resultat. I kursplanerna anges syftet med de olika ämnena som mål att sträva mot. Dessa mål anger vilka kunskaper skolan skall sträva efter att eleverna utvecklar och skall ligga till grund för vilken inriktning undervisningen skall ha. I kursplanerna anges mål att uppnå, dessa beskriver vad eleven minst skall kunna i slutet av femte respektive nionde skolåret. Inom det så kallade friutrymmet skall läraren använda sin yrkeskunskap och erfarenhet för att tillsammans med eleverna tolka målen, ta ställning till vilket stoff som skall väljas ut för att konkretisera innehållet samt ta ställning till hur man skall arbeta och organisera undervisningen.

Båda skolorna har konkretiserat de nationella kursplanerna. Vid en genomgång av dessa "lokala kursplaner" finner inspektörerna behov av ytterligare konkretisering. De flesta ämnen anger mål att sträva mot, dock inte alla. Detaljrikedomen i några av uppnåendemålen är mycket stor medan andra ämnen inte innehåller mål att uppnå utan endast arbetssätt och innehåll. Några ämnen har konkretiserat mål att uppnå för varje årskurs medan det i andra ämnen endast anges målen i årskurs 5. I samtal med elever framgår även att de är osäkra på vilka grunder lärarna gör sina bedömningar.

Med anledning av detta gör inspektörerna bedömningen att det finns behov av att ytterligare konkretisera de nationella målen på ett sådant sätt att det klargörs vilka kunskaper eleven ska ha utvecklat. Det förekommer arbetslagsdiskussioner och diskussioner lärare emellan om bland annat kursplaner och kunskapsbedömningar. Däremot saknas samarbete med andra skolor vilket efterfrågas i samtal med personal, men det framkommer även behov av att utveckla samarbetet internt på varje skola.

I vissa klasser på Gamla Uppsala skola och Fredrika Bremerskolan används skoldagböcker/kontaktböcker där eleverna kan sätta upp mål och där eleverna tillsammans med lärare kan utvärdera veckans arbete. Någon större systematik i skolornas arbete med utvärdering av elevernas lärande finns dock inte i skolorna varför detta enligt inspektörerna bör förbättras.

Utvecklingssamtal där elever och vårdnadshavare får information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling genomförs en gång per termin på båda skolorna. Överlag är såväl elever som föräldrar nöjda med den information som ges vid utvecklingssamtalen. Flera föräldrar vid Fredrika Bremerskolan menar dock att kontinuiteten i dessa samtal varit sämre i vissa klasser p.g.a. flera lärarbyten.

Enligt föräldrar på Gamla Uppsala skola finns det även där skillnader mellan olika lärare och de upplever att tidsutrymmet för dessa samtal på femton till trettio minuter är för kort.

Enligt inspektörerna är det angeläget att skolledningen förvissas sig om att alla elever och deras vårdnadshavare ges en god information genom utvecklings-samtalen.

Sammantaget gör inspektörerna bedömningen att skolornas arbete med utvärdering och bedömning bör utvecklas. Skolorna har konkretiserat de nationella målen, men bör fortsätta arbetet för att tydliggöra de nationella målen, inte minst för eleverna. Det är även angeläget att lärarna kan samverka om grunderna för en likvärdig bedömning framförallt inom men även mellan skolor. Vidare bör skolorna utarbeta former för utvärdering av elevernas lärande. Detta både för utvärdering av undervisningen, men också för att utvärdera och följa upp skolans resultat i förhållande till de nationella målen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt personal medför den av kommunen föreskrivna mallen för kvalitetsredovisning att denna inte alltid kan utformas utifrån de behov skolan har. Vidare anser personal på båda skolorna att formerna för arbetet med kvalitetsredovisning är intensivt några veckor före jul, för att sedan aktualiseras återigen om ett år. I samtal och intervjuer med personal får inspektörerna intrycket att kvalitetsredovisningen inte fullt ut fyller funktionen som ett dokument för skolans verksamhetsutveckling.

Inspektörerna finner efter inspektionsbesöket och efter studier av skolornas kvalitetsredovisning, att skolorna bör utveckla arbetet med systematiskt utvärdering av verksamheten och vidta åtgärder som är tydligt kopplade till dessa utvärderingar. Exempelvis saknar inspektörerna en regelbunden analys och åtgärder kring resultat på de nationella ämnesproven. I ett sådant arbete blir de svaga resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs fem på Fredrika Bremerskolan, automatiskt föremål för intern diskussion, analys och förbättringsarbete. Även goda resultat som på Gamla Uppsala skola bör analyseras för att på så vis kunna dra nytta av dessa framgångar i undervisningens planering och genomförande.

Kvalitetsredovisningarna ger även en begränsad bild av hur väl skolorna lyckas inom området kunskaper, eftersom bilden fokuserar måluppfyllelsen i ämnena svenska, engelska och matematik. Delaktigheten hos elever och föräldrar bör även ökas med tanke på de nyligen antagna förändringarna i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

Inspektörerna bedömer att Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende systematisk utvärdering av resultat kring hur målen för utbildningen nås, analys av dessa resultat och vidta förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna analys.

På så sätt kan skolornas kvalitetsarbete och tillhörande kvalitetsredovisning bättre fungera som redskap för verksamhetsutveckling.

Ledning och intern kommunikation

Den som är rektor skall ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt skall rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap skall rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Av läroplanen framgår även att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar exempelvis för att skolans resultat följs upp och utvärderas.

Skolledningen vid Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola består av en rektor och en biträdande rektor. Enligt rektorn har hon regelbundet möten med lärarna och förutom ren information behandlas där pedagogiska frågor som av mer operativ karaktär. Rektorn arbetar två dagar i veckan på Gamla Uppsala skola men har sitt kontor på Fredrika Bremerskolan där även den biträdande rektorn finns. Inspektörerna bedömer utifrån det som framkommit under inspektionen att rektorn håller sig förtrogen med den dagliga verksamheten.

Det pedagogiska ledarskapet och utvecklingsarbetet upplevs av personalen på de båda skolorna mycket olika. På Fredrika Bremerskolan anser lärarna att rektorn och biträdande rektorn tillsammans tar ansvar för de arbetsuppgifter som åligger rektor enligt läroplanen. De anser dock att det i första hand är den biträdande rektorn som de diskuterar pedagogiska utvecklingsfrågor med. Som exempel nämns portfolio, läsutvecklingsschema (LUS) och individuella utvecklingsplaner. På Gamla Uppsala skola upplever personalen att det inte finns något påtagligt pedagogiskt ledarskap på skolan och att de saknar en sådan ledning.

I samtal med personal på båda skolorna framkommer även önskemål om en pedagogisk färdriktning för skolorna. Skolorna har dock inlett ett projektarbete i "kulturanalys" tillsammans med fyra andra skolor i skolområdet. Personalen på båda skolorna ställer stora förhoppningar till detta projekt som flera tror kan leda till en pedagogisk utveckling av verksamheten. Rektorn framhåller att hon skulle vilja vara mer ute i verksamheten men att andra arbetsuppgifter tar oproportionerligt stor andel av hennes arbetstid.

Som tidigare framgått i rapporten finns brister i den pedagogiska verksamheten inom skolorna vad gäller exempelvis elevernas inflytande över det egna lärandet och elevernas kunskap om målen. Vidare framkommer behov av att förbättra utvärderingen av elevernas lärande. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar även för att skolans resultat följs upp och utvärderas.

Enligt inspektörernas bedömning visar kvalitetsskillnaderna i den pedagogiska verksamheten och de tidigare nämnda bristerna i skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning på behov av ett tydligare pedagogiskt ledarskap. Övergripande fungerar dock styrningen av verksamheten på ett bra sätt.

För elever i behov av särskilt stöd fattas i vissa fall beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp, av skolan benämnd ”liten grupp”. Dessa beslut fattas i huvudsak på elevvårdskonferenser och alltid av rektorn. Inspektörerna har tagit del av några sådana beslut men dessa beslut åtföljs inte av överklagandehänvisning. Enligt författningarna måste skolan vid beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp bifoga överklagandehänvisning så att vårdnadshavarna får kännedom om att detta beslut kan överklagas till skolväsendets överklagandenämnd.

Skolorna i nordöstra skolområdet har dock efter inspektionen sett över sina rutiner bl.a. i samband med beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Inspektörerna har tagit del av dessa rutiner och bedömer att nödvändiga åtgärder vidtagits.

Det förekommer att elever i förskoleklassen och framförallt i årskurs 1 och 2 går om ett år. För närvarande finns ett fåtal elever, företrädesvis på Fredrika Bremerskolan som är ”överåriga”. Enligt rektorn har det dock tidigare varit betydligt vanligare, men skolan är numera mycket restriktiv med att låta elever gå om, främst beroende på att det påverkar elevernas skolplikt.

Elevernas uppflyttning till närmast högre årskurs regleras i grundskoleförordningen. Av den framgår att rektorn efter samråd med elevens vårdnadshavare får besluta att en elev skall gå om samma årskurs. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka att detta är en regel som skall tillämpas ytterst sparsamt. Eleverna skall utifrån sina individuella stödbehov i första hand erbjudas stödsatser i den klass eller grupp de tillhör. Detta gäller även sent mogna elever. Föräldrar till elever som går om måste också informeras vad det kan innebära bland annat när det gäller skolplikten.

Sammanfattning

Värdegrundsarbetet på både Fredrika Bremerskolan och Gamla Uppsala skola håller en god kvalitet. Samverkan mellan skola hem vid Gamla Uppsala skola är bra. På Fredrika Bremerskolan bör det dock skapas någon form av övergripande samverkan mellan skola och hem.

Arbetet med åtgärdsprogram bör ses över såväl på Fredrika Bremerskolan liksom Gamla Uppsala skola. Elever som bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmålet måste erbjudas sådant stöd.

Skolornas arbete med utvärdering och bedömning bör utvecklas. Exempelvis finns det behov av att ytterligare konkretisera de nationella målen på ett sådant sätt att det klargörs vilka kunskaper eleven ska ha utvecklat. Även skolornas kvalitetsarbete och tillhörande kvalitetsredovisning bör genomgående förbättras för att skolorna på ett systematiskt sätt skall kunna utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen hos eleverna. Sammantaget bör därför det pedagogiska ledarskapet förbättras så att skolorna som helhet kan nå de riksgiltiga målen och så att resultaten i verksamheterna bättre följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

I den nationella timplanen för grundskolan anges ett visst antal timmar för ”elevens val”. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen.

Vidare anges i grundskoleförordningen att eleverna skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Varken på Fredrika Bremerskolan eller på Gamla Uppsala skola finns något utrymme för elevens val i schemat. Intervjuade elever på båda skolorna känner inte till elevens val. Enligt lärare förekommer olika aktiviteter genom tema, men enligt vad inspektörerna erfar är dessa teman gemensamma för alla elever. Det har inte heller framkommit att skolan har uttalade mål för det lärande som elevens val skall bidra till. Inspektörerna bedömer att elevens val inte erbjuds eller är utformat i enlighet med grundskoleförordningen och det måste därmed snarast åtgärdas.

Av skolornas kvalitetsredovisning framgår att knappt 30 elever på Fredrika Bremerskolan och ingen elev på Gamla Uppsala skola undervisas i svenska som andraspråk. Det finns utbildade lärare i svenska som andraspråk på båda skolorna.

Inspektörernas uppfattar dock att undervisningen i svenska som andraspråk vid Fredrika Bremerskolan anordnas dels som ett eget ämne med en egen kursplan, dels som extra stöd i svenska. Vid sistnämnda lektioner förekommer även stöd-undervisning i matematik. Inspektörerna vill påpeka att svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan, samt att elever skall läsa antingen ämnet svenska eller ämnet svenska som andraspråk. Undervisningen skall alltså ta sin utgångspunkt i ämnets kursplan. Sedan kan undervisningen organiseras på olika sätt.

Personalresurser

Fredrika Bremerskolan har personal motsvarande 30 heltidstjänster, varav 16 heltidstjänster är lärare med ansvar för undervisning. Av dessa har samtliga lärare pedagogisk högskoleutbildning. Gamla Uppsala skola har personal motsvarande drygt 16 heltidstjänster, varav 11 heltidstjänster är lärare med ansvar för undervisning. Av dessa har samtliga lärare pedagogisk högskoleutbildning.

I samtal med personal framkommer behov av individuell kompetensutveckling. Enligt inspektörerna bör skolans kvalitetsredovisning även här i större utsträckning kunna utgöra ett underlag för att identifiera kompetensutvecklingsbehov för såväl skolan i stort som för enskilda individer.

Materiella resurser

De materiella resurserna är i de flesta avseenden goda på båda skolorna. Läromedel och annat pedagogiskt material är anpassade till de krav en tidsenlig utbildning kräver.

Tillgängligheten till datorer för eleverna är god på båda skolorna men enligt flera elever används de sällan. Enligt inspektörerna kan skolorna se över arbetet om och hur informationsteknik kan användas som ett verktyg för kunskapssökande och lärande i enlighet med läroplanen.

Eleverna på båda skolorna är i huvudsak nöjda med sina skollokaler. På Fredrika Bremerskolan anser dock flera elever att skolgården är torftig och inte inbjuder till lek och rörelse. På Gamla Uppsala skola påpekar eleverna samstämmigt att hygienutrymmena är så pass ofräscha att det påverkar skoldagen.

Sammanfattning

De personella resurserna bedöms av inspektörerna som goda, men personalens individuella kompetensutvecklingsbehov bör analyseras och skolans behov bör utgå från brister som konstateras i kvalitetsredovisningen. De materiella resurserna är i de flesta avseenden goda på båda skolorna.

Elevers val anordnas inte i enlighet med författningarnas krav och det måste därmed snarast åtgärdas.

Lokalerna bedöms i stort vara ändamålsenliga.

Datum	Ort
2006-11-01	Stockholm

Tor Andersson